

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
ŽUPANIJSKI SUD ŠIROKI BRIJEG
Broj: 63 0 K 038278 23 Kž 2
Široki Brijeg, 16.10.2023. godine

Županijski sud Široki Brijeg u vijeću sastavljenom od predsjednice suda i sutkinje dr. sc. Katice Artuković kao predsjednice vijeća te sudaca Mile Zeljke i Franje Ravlije kao članova vijeća, uz sudjelovanje Slađane Cvitanović kao zapisničarke, postupajući u kaznenom predmetu protiv optužene Ingrid Miloš (u daljnjem tekstu uvoda i obrazloženja: optužena Miloš) zastupana po branitelju Nenadu Repcu, odvjetniku iz Mostara (u daljnjem tekstu uvoda i obrazloženja: odvjetnik Rebac) zbog kaznenog djela Krivotvorenje službene isprave iz članka 389 stavak 1 Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine¹ (u daljnjem tekstu: KZ FBiH) i optuženog Maria Bašića (u daljnjem tekstu uvoda i obrazloženja: optuženi Bašić) zastupan po branitelju Bošku Periću, odvjetniku iz Mostara (u daljnjem tekstu uvoda i obrazloženja: odvjetnik Perić) zbog kaznenog djela Krivotvorenje službene isprave iz članka 389 stavak 1 KZ FBiH u vezi sa člankom 33 KZ FBiH, po optužnici Županijskog Tužiteljstva Županije Zapadnohercegovačke, Široki Brijeg, broj: T08 0 KTPO 0005367 18 od 19. ožujka 2018. godine, izmijenjene 10.11.2022. godine, odlučujući o žalbi optužene Miloš podnesene po odvjetniku Repcu i žalbi optuženog Bašića podnesene po odvjetniku Periću, izjavljenima protiv Presude Općinskog suda u Ljubuškom broj: 63 0 K 038278 21 K 2 od 14.11.2022. godine, na sjednici vijeća od 16.10.2023. godine čiji je javni dio održan u nazočnosti zamjenika glavne županijske tužiteljice Mladena Hrstića, odvjetnika Repca, optuženog Bašića i odvjetnika Perića a u izočnosti uredno obaviještene optužene Miloš, donio je

P R E S U D U

ODBIJAJU SE kao neutemeljene žalba optužene Ingrid Miloš podnesena putem branitelja Nenada Repca, odvjetnika iz Mostara i žalba optuženog Maria Bašića podnesena putem branitelja Boška Perića, odvjetnika iz Mostara, a Presuda Općinskog suda u Ljubuškom broj: 63 0 K 038278 21 K 2 od 14.11.2022. godine **SE POTVRĐUJE**.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Općinskog suda u Ljubuškom (u daljnjem tekstu: prvostupanjski sud) broj: 63 0 K 038278 21 K 2 od 14.11.2022. godine (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda), optuženi Miloš i Bašić oglašeni su krivima da su počinili kazneno djelo i to optužena Miloš Krivotvorenje službene isprave iz članka 389 stavak 1 KZ FBiH a optuženi Bašić kazneno djelo Krivotvorenje službene isprave iz članka 389 stavak 1 KZ FBiH u vezi sa člankom 33 KZ FBiH, na način detaljno opisan u izreci prvostupanjske presude.

¹ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj: 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17.

Za počinjena kaznena djela, optuženima Miloš i Bašić, prvostupanjskom presudom izrečena je kazna zatvora u trajanju od po 7 mjeseci uz obvezu naknade troškova kaznenog postupka u iznosu od po 393,92 KM i paušalni iznos od po 950,00 KM, u roku 15 dana od pravomoćnosti prvostupanjske presude i pod prijetnjom ovrhe.

Protiv prvostupanjske presude, žalbu su pravovremeno podnijeli optužena Miloš putem odvjetnika Repca i optuženi Bašić putem odvjetnika Perića, zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede odredaba KZ FBiH, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te odluke o kazni, predlažući da Županijski sud Široki Brijeg žalbe uvaži i prvostupanjsku presudu preinači na način da optužene Miloš i Bašića oslobodi od optužbe ili da protiv njih optužbu odbije te podredno da prvostupanjsku presudu ukine i održi pretres ili da izrekne blažu kaznu odnosno uvjetnu osudu.

Županijsko tužiteljstvo Županije Zapadnohercegovačke, Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: tužiteljstvo) u odgovoru na žalbe predlaže da se iste odbiju kao neutemeljene a prvostupanjska presuda u cijelosti potvrdi cijeneći da je prvostupanjski sud proveo zakonit postupak i donio u svemu pravilnu odluku.

Detaljnije stavove obrane i optužbe iznesene u žalbama i odgovoru na žalbe, sud će iznijeti prilikom ocjene svakog žalbenog navoda, međutim, obzirom da je intencija članka 6 Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama² (između ostalog) da se ispituju samo oni izloženi argumenti koje sud smatra relevantnima, a ne svi argumenti koji su izloženi, to je ovaj sud uzeo u obzir sve argumente iz žalbe a razloge iznosio u odnosu na one argumente i činjenice koji su relevantni i od značaja za odluku u konkretnoj kaznenoj stvari³.

Dakle, ovaj sud je ispitao prvostupanjsku presudu u granicama žalbenih navoda ali i po službenoj dužnosti u dijelu da li je na štetu optuženih Miloš i Bašića povrijeđen KZ FBiH, pa je odlučio kao u izreci, iz sljedećih razloga:

Neutemeljeni su žalbeni navodi da je izreka prvostupanjske presude nerazumljiva jer ne sadrži jasno određeno vrijeme ni mjesto počinjenja kaznenog djela, čime se ne mogu ispitati prigovori zastare kaznenog progona, primjene zakona i Odluke o načinu izbora medijatora kao i mjesne nadležnosti suda.

Naime, suprotno neutemeljenim žalbenim navodima, prvostupanjski sud je dao detaljno obrazloženje na str. 12 i 13 prvostupanjske presude, koje u cijelosti prihvaća i ovaj sud, tj. da je u činjeničnom supstratu radnje koja je optuženima Miloš i Bašiću stavljena na teret, naznačeno da je dana 23.02.2015. godine održan sastanak za izbor medijatora državne službe, koji datum je naznačen i u Zapisniku o izboru medijatora državne službe MUP ŽZH, Ljubuški, broj: 02-3-218/15 od 23. veljače 2015. godine (u daljnjem tekstu: Zapisnik) i Odluci o izboru medijatora državne službe MUP ŽZH broj: 02-3-218/15-1 od 23. veljače 2015. godine (u daljnjem tekstu: Odluka), što i po mišljenju ovog suda određuje datum 23.02.2015. godine kao vrijeme počinjenja kaznenog djela. U prilog tome govori i činjenica da se Potvrda Povjerenstva za državnu službu, Vlade Županije Zapadnohercegovačke, broj: 01-05-PDS-12-1/15-163 od

² Objavljena u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj: 6/99.

³ Isto i Europska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj: 10938/04 od 09.12.1986. godine i presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 001427 Kž 11 od 22.04.2010. godine.

25.02.2015. godine (čija istinitost nije upitna), upravo poziva na Zapisnik i Odluku od 23.02.2015. godine.

S tim u vezi, odredbom članka 15 stavak 1 točka d) KZ FBiH propisano je da se kazneni progon ne može poduzeti kada je od počinjenja kaznenog djela proteklo deset godina za kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora preko tri godine a odredbom članka 16 stavak 3 i 6 KZ FBiH, je propisano da se zastara prekida svakom postupovnom radnjom koja se poduzima radi progona počinitelja zbog počinjenog kaznenog djela i da zastara nastupa u svakom slučaju kada protekne dvaput onoliko vremena koliko zakon propisuje za zastaru kaznenog progona. Imajući u vidu da je u konkretnom slučaju riječ o kaznenom djelu Krivotvorenje službene isprave iz članka 389 stavak 1 KZ F BiH koje je počinjeno dana 23.02.2015. godine, za koje kazneno djelo je propisana kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina, pravilno prvostupanjski sud zaključuje da nije nastupila relativna (nastupa 23.02.2025. godine) ni apsolutna (nastupa 23.02.2035. godine) zastara kaznenog progona.

Nadalje, obzirom da je Uredba o izboru, sadržaju poslova, uvjetima i načinu rada medijatora državne službe u tijelima državne službe Županije Zapadnohercegovačke⁴ (u daljnjem tekstu: Uredba) objavljena u Narodnim Novinama Županije Zapadnohercegovačke dana 27.09.2013. godine, jasno je da je ista primjenjiva u konkretnom slučaju obzirom da je kazneno djelo počinjeno sa danom 23.02.2015. godine te se na Uredbu i optuženi Miloš i Bašić upravo pozivaju u Zapisniku i Odluci.

Na kraju, kada je riječ o ovom žalbenom navodu, što se tiče mjesta počinjenja kaznenog djela, pravilno prvostupanjski sud ukazuje na odredbe članka 24 stavak 1 KZ FBiH kojom je propisano da je kazneno djelo počinjeno kako u mjestu gdje je počinitelj radio ili je bio dužan da radi, tako i u mjestu gdje je posljedica njegovog činjenja ili nečinjenja potpuno ili djelomično nastupila, te imajući u vidu da je posljedica kaznenog djela nastupila u MUP ŽZH sa sjedištem u Ljubuškom, jasno je da je posljedicom određeno mjesto počinjenja, s tim da se u prvostupanjskoj presudi pravilno ukazuje i na odredbu članka 36 stavak 3 ZKP FBiH, kojom je propisano da se nakon potvrđivanja optužnice, sud ne može oglasiti mjesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor mjesne nenadležnosti a u ovom predmetu optužnica je potvrđena 12.04.2018. godine i obrana je imala pravo i mogućnost da blagovremeno podnese prigovor mjesne nadležnosti, što nije učinila.

Nadalje, neutemeljen je i žalbeni navod u pogledu nedozvoljene izmjene optužnice u smislu subjektivnog/psihičkog odnosa optužene Miloš prema počinjenom kaznenom djelu (u pogledu izravne namjere i same posljedice).

Naime, odredbom članka 290 Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine⁵ (u daljnjem tekstu: ZKP FBiH), jasno je propisano pravo tužitelja da može do okončanja dokaznog postupka izmijeniti optužnicu, što je u konkretnom slučaju i učinjeno. Pored navedenog, naknadne izmjene optužnice nisu dovele do povrede objektivnog identiteta optužnice, obzirom da je činjenični opis potvrđene optužnice već sadržavao opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela, način i okolnosti počinjenja kaznenog djela iz kojeg činjeničnog opisa je jasno vidljiva i svijest optužene Miloš o radnjama počinjenja kaznenog djela i njenog htijenja nastupanja zabranjene posljedice, radi čega izmjene optužnice koje je sud prihvatio, nisu dovele do povrede

⁴ Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke broj: 16/13.

⁵ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj: 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20.

objektivnog identiteta optužnice, niti su optuženu Miloš dovele u nepovoljniju procesnu situaciju, čime nije povrijeđen identitet kaznenog djela a niti je to bilo od utjecaja na izmjenu pravne kvalifikacije, kako to pravilno obrazlaže i prvostupanjski sud na str. 3., pasus 1.

Pored navedenog, na poseban upit suda obrana nije tražila dodatno vrijeme za pripremu po izmijenjenoj optužnici niti odgodu glavne rasprave u smislu članka 290 ZKP FBiH, pa nije ni povrijeđeno pravo na obranu kako se to u žalbi neutemeljeno navodi.

Neutemeljeni su i žalbeni navodi u pogledu kršenja odredbe članka 39 stavak 1 točka d) ZKP FBiH jer je sutkinja sada pok. Lena Raspudić postupala kao sutkinja za prethodni postupak i sutkinja za prethodno saslušanje. Naime, nije riječ o bitnoj povredi iz članka 312 ZKP FBiH jer sada pok. sutkinja Raspudić nije sudila u prvostupanjskom postupku a obrana nije konkretizirala na koji način bi taj razlog sam za sebe povrijedio bilo koje pravo optuženih Miloš i Bašića a osobito zašto bi zbog toga trebalo ukinuti prvostupanjsku presudu.

Također, neutemeljeni su i žalbeni navodi u vezi nezakonitosti dokaza, obzirom da je prvostupanjski sud dao iscrpno i pravilno obrazloženje na str. 7, 4. pasus do str. 12, 1. pasus prvostupanjske presude, u pogledu razloga zbog kojih prihvaća kao zakonite izvedene dokaze a koje obrazloženje u potpunosti prihvaća i ovaj sud drugog stupnja.

Pored navedenog, Nalog/Naredba Općinskog suda u Ljubuškom broj: 63 0 K 033179 17 Kpp od 17.10.2017. godine (u daljnjem tekstu: Naredba), sadrži sasvim dostatno obrazloženje (obzirom na sami početak istrage) obzirom da se u 1. pasusu navodi da se Naredba izdaje radi prikupljanja dokaza u predmetu istrage koja se u vodi u tužiteljstvu protiv optuženih Miloš i Bašića kao i tada protiv Željka Jukića, zbog kaznenog djela Krivotvorenje službene isprave iz članka 389 stavak 1 i 2 KZ FBiH.

Također, u na str. 1 posljednji pasus Naredbe jasno je napisano da će se dokumentacija nakon izuzimanja predložiti sudu a potom dostaviti tužiteljstvu gdje će se i čuvati, što nije u suprotnosti sa relevantnim odredbama ZKP FBiH nego je još i ekonomičnije obzirom da se Naredbom tražila točno određena dokumentacija, čiji se opseg mogao procijeniti odmah u početku, pa kako je ista bila potrebna tužiteljstvu u svrhu proučavanja radi vođenja istrage, nije bilo potrebe da se naknadno odlučuje gdje će se ista čuvati, nego je pravilno postupljeno kada je odlučeno i o čuvanju dokumentacije a nakon predočenja iste sudu, što je u konkretnom slučaju i učinjeno, pa ne može biti riječi o kontaminaciji dokaza i ugrožavanju linije posjedovanja i nadzora nad istima.

Na drugačiju odluku suda nije od utjecaja ni činjenica da je Zapisnik najprije bio oduzet od optužene Miloš pa istoj vraćen a potom opet oduzet od Željka Jukića temeljem Naredbe, zbog čega je po žalbenim navodima Zapisnik kontaminiran jer je 1. put bio oduzet nezakonito. Naime, obrana uopće ne konkretizira na koji točno način i zbog čega bi Zapisnik bio kontaminiran, tj. da li je npr. u istome nešto promijenjeno, netočno i sl. pa da bi sud mogao cijeliti te konkretne okolnosti i tvrdnje u odnosu na činjenicu da je Zapisnik bio oduzet, vraćen pa opet oduzet i eventualno donijeti odluku da bi zbog tih konkretnih okolnosti, optužene Miloš i Bašića trebalo osloboditi od optužbe.

Kada je u pitanju poimanje dobrovoljnosti predaje predmeta čije se oduzimanje traži temeljem Naredbe, jasno je da se isti odnosi na neprimjenjivanje sile i izostanak pretresanja pri provođenju Naredbe, kako to obrazlažu i svjedoci Hašimović i Savić, pa su bez utjecaja suprotni navodi žalbe da je ostalo nejasno da li je riječ o oduzimanju temeljem Naredbe ili

dobrovoljnoj predaji predmeta. S tim u vezi neutemeljeni su žalbeni navodi o kontradiktornosti iskaza ovih svjedoka u pogledu nošenja dokumentacije u sud. Naime, svjedok Hašimović nije rekao da dokumentacija nije nošena u sud kako to tvrdi obrana, nego je rekao da se ne sjeća, što je i logično zbog proteka vremena i drugih poslova a svjedok Savić je decidno rekao da je dokumentacija nošena u sud pa u tužiteljstvo. Nadalje, izgled sada pok. sutkinje Lene Raspudić je sasvim nevažan u konkretnom slučaju pa to što se svjedok Savić ne može sjetiti zbog proteka vremena da li je bila deblja ili mršavija ne znači da ne govori istinu. Ovo osobito kod činjenice da je predsjednici ovog vijeća poznato (zbog rada u Općinskom sudu u Ljubuškom od 2003. godine do 2017. godine) da je sada pok. sutkinja Lena Raspudić ponekada znala kosu bojati i u „crvenkasto“ a ured joj jeste bio na 1. katu „dole“, (tj. niz hodnik) kako to svjedok Savić istinito govori na str. 14. prijepisa Zapisnika sa nastavka glavne rasprave pred prvostupanjskim sudom od 27.10.2022. godine, a ne u prizemlju kako obrana neutemeljeno tvrdi da je svjedok Savić rekao.

Također, neutemeljeni su i žalbeni navodi o nezakornosti grafološkog vještva i iskaza vještaka grafologa Alojza Franjića (u daljnjem tekstu: vještak Franjić) kao plodova otrovne voćke jer se temelji na nezakornim dokazima koje je prvostupanjski sud ocijenio takvima. Naime, vještak Franjić je svoj nalaz i mišljenje radio temeljem brojnih dokumenata i potpisa optuženih Miloš i Bašića a ne samo temeljem onih koje je prvostupanjski sud oglašio nezakornima (potpisi sa zapisnika iz spisa predmeta prvostupanjskog suda) što je prvostupanjski sud i obrazložio, uz napomenu da vještak Franjić decidirano mišljenje nije mogao dati zbog nepotpunog oblika spornih potpisa i nemogućnosti izuzimanja rukopisa po diktatu, dakle već postojeći nesporni potpisi (čak i kada se izuzmu oni koje je prvostupanjski sud proglasio nezakornima) ne dovode u sumnju opstojnost konačnog mišljenja vještaka Franjića o tome da su sporni potpisi na Zapisniku i Odluci najvjerojatnije autentični i svojeručno potpisani od strane optuženih Miloš i Bašića.

Kada su u pitanju nesporni potpisi optuženog Bašića iz dokumentacije CIPS-a, točno je da je vještak Franjić napisao da se isti po svom obliku razlikuju od spornih potpisa, međutim to je bila uopćena i tek prva konstatacija koju je vještak Franjić dalje detaljno analizirao i obrazlagao konstatirajući da postoje određene vizualne razlike u nekim općim rukopisnim značajkama (odstupanje od linije pisanja, razmak i iskrivljenost pojedinih poteza), međutim pored navedenih različitosti vještak Franjić konstatira brojne rukopisne podudarnosti kako u općim (oblik, ispisanost, pritisak, nagib, vezanost, ritam i dinamika pisanja te veličina) tako i u posebnim (najznačajniji je varijabilni ali navični besprekidni način pisanja početnog dijela potpisa koji asocira na velike kurzivne grafeme „MB“, osobito broj i način oblikovanja poteza te način oblikovanja i međusobnog odnosa preostalih međusobno nevezanih prepoznatljivih grafema „ašić“ uključujući i način pisanja i međusobni položaj dijakritičkih i interpunktivne oznake) rukopisnim značajkama. Shodno prednjem, suprotni žalbeni navodi nemaju značaj koji im pridaje obrana u smislu da bi isti trebali dovesti do odluke kojom se optuženi Bašić oslobađa od optužbe jer nije dokazno da je potpisao Zapisnik i Odluku.

Također, iz Zapisnika o primopredaji predmeta od 15.09.2022. godine, razvidno je da je Julijan Gavran, zamjenik zapovjednika PU Posušje postupio po nalogu Općinskog suda u Ljubuškom broj: 63 0 K 038278 21 K 2 od 30.08.2022. godine i po zahtjevu vještaka Franjića te istome predao 11 dokumenata s nespornim potpisima optuženog Bašića (među kojima su i dokumenti gdje je optuženi Bašić potpisivao za načelnika PU Posušje Ivicu Pavkovića), pa su neutemeljeni suprotni žalbeni navodi da se ne zna tko je u potpisu tih dokumenata, gdje su se nalazili i sl.

Neutemeljen je i žalbeni navod da je nedovoljan zaključak vještaka Franjića o vjerojatnosti da su optuženi Miloš i Bašić potpisali Zapisnik i Odluku. Naime, pogrešno je tražiti od tužiteljstva da dokaže sa apsolutnom sigurnošću sve bitne elemente nekog kaznenog djela. U našem pravnom sustavu traži se stupanj „van svake razumne sumnje“ što znači da nije dovoljan razuman zaključak suda koji je moguć na temelju izvedenih dokaza nego se mora raditi o *jedinom* mogućem razumnom zaključku a u slučaju da postoji još neki također razumno moguć zaključak na temelju istih dokaza, a kojeg zagovara obrana, optuženi mora biti oslobođen optužbi. Dakle, standard van razumne sumnje ne podrazumijeva apsolutnu sigurnost i „ne znači dokaz bez ijedne sjenke sumnje. Zakon ne bi ispunio svoj zadatak da štiti zajednicu ako bi dozvolio da neke ishitrene mogućnosti ometu tijek provođenja pravde. Ako protiv nekog čovjeka postoje tako jaki dokazi da u njegovu korist preostaje samo neka daleka mogućnost, koja se može odbaciti rečenicom “naravno da je to moguće, ali nije nipošto vjerojatno” optužba je dokazana van razumne sumnje - ali ništa manje od toga nije zadovoljavajuće“⁶.

S tim u vezi, kada decidirano mišljenje vještak Franjić nije mogao dati najviše upravo zbog činjenice da optuženi Miloš i Bašić nisu htjeli dati nesporni rukopis po diktatu, onda se ovaj žalbeni navod ukazuje još više neutemeljenim.

Konačno, neutemeljen je i žalbeni navod u pogledu radnog materijala za grafološko vještvo. Naime, iz Zapisnika o primopredaji predmeta od 15.09.2022. godine, razvidno je da je Julijan Gavran, zamjenik zapovjednika PU Posušje postupio po nalogu Općinskog suda u Ljubuškom broj: 63 0 K 038278 21 K 2 od 30.08.2022. godine i po zahtjevu vještaka Franjića te istome predao 11 dokumenata s nespornim potpisima optuženog Bašića. Jednako tako je učinjeno i u odnosu na optuženu Miloš, tj. iz Zapisnika o primopredaji predmeta od 16.09.2022. godine, razvidno je da je Marica Miletić ispred Sektora administracije MUP ŽZH Ljubuški, postupila po nalogu Općinskog suda u Ljubuškom broj: 63 0 K 038278 21 K 2 od 30.08.2022. godine i po zahtjevu vještaka Franjića te istome predala 9 dokumenata s nespornim potpisima optužene Miloš na mjestu gdje je jasno napisano njeno ime i prezime kao i funkcija koju obavlja, koje je vještak Franjić koristio i predao sudu na glavnoj raspravi kao radni materijal u smislu članka 115 ZKP FBiH, pa su neutemeljeni suprotni žalbeni navodi da je isti trebalo izvesti kao dokaz čime je uskraćeno pravo obrani da taj radni materijal osporava svojim dokazima. Naime, obrana se nije željela izjašnjavati o ovom radnom materijalu unatoč više puta postavljenim upitima i prvostupanjskog suda i tužiteljstva, čime je jasno da je imala priliku da se očituje i osporava iste, uz napomenu da je vještak Franjić pri izradi svog nalaza i mišljenja imao na raspolaganju originalne dokumente a ne kopije, točnije, originalni radni materijal u odnosu na optuženu Miloš vratio je u MUP ŽZH a prethodno ga kopirao kako bi ga predao sudu na glavnoj raspravi od 27.09.2022. godine – str. 9., dok je radni materijal u odnosu na optuženog Bašića predao sudu u originalu na istom nastavku glavne rasprave.

Nadalje, neutemeljen je i žalbeni navod da tužiteljstvo nije dokazalo prethodni dogovor između optuženih Miloš i Bašića u vezi počinjenja kaznenog djela što je ključno da bi se moglo raditi o pomaganju u kaznenom djelu u smislu članka 33 KZ FBiH. Naime, ovaj sud u cijelosti prihvaća jedini mogući razumni zaključak koji iznosi prvostupanjski sud na str. 54, 2. pasus do str. 55, 1. pasus, tj. polazeći od utvrđenja da sastanak za izbor medijatora državne službe u MUP ŽZH dana 23.02.2015. godine nije održan, da je optužena Miloš sačinila službene isprave Zapisnik i Odluku kao voditeljica postupka i iste svojeručno potpisala i da je optuženi Bašić

⁶ Više u Priručniku o odbrani u predmetima međunarodnog krivičnog prava, Praksa Udruženja branilaca koji postupaju pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju, pripremljen u sklopu projekta Pravda i ratni zločini, skupina autora Rohan C. i dr., Izdavač Međuregionalni istraživački institut Ujedinjenih nacija za kriminal i pravdu, 2011. godina, str. 10 i 11.

iste svojeručno potpisao kao predstavnik Sindikata djelatnika MUP ŽZH iako nije imao ovlasti da predstavlja isti pri izboru medijatora državne službe, kao i odredbi članka 6 stavak 1 Uredbe, kojim je propisano da svi državni službenici i namještenici tijela državne službe, u suradnji sa sindikatom, gdje je sindikat organiziran, biraju medijatora državne službe, te imajući u vidu da je u MUP ŽZH organiziran sindikat i da se izbor medijatora sukladno navedenoj odredbi mogao i morao u konkretnom slučaju sprovesti, pravilno prvostupanjski sud zaključuje da iz navedenog nedvojbeno proizlazi jedini mogući zaključak a to je da je između optuženih Miloš i Bašića postojao prethodni dogovor o počinjenju predmetnog kaznenog djela na način opisan u izmijenjenoj optuženici i izreci presude, jer i po mišljenju ovog suda, u suprotnom, tj. da nije postojao prethodni dogovor, optuženi Bašić ne bi potpisao Zapisnik i Odluku, jer zdravorazumski i logično razmišljajući, za iste ne bi niti znao, iz kojih razloga ni za ovaj sud nije prihvatljiva obrana optuženih Miloš i Bašića da između njih nije bilo dogovora, jer zbog prethodno obrazloženog, takva obrana nema uporišta u stvarnosti.

S tim u vezi, neutemeljeni su i žalbeni navodi da optuženi Bašić nije mogao biti pomagač u počinjenju kaznenog djela u smislu članka 33 KZ FBiH. Naime, pravilno prvostupanjski sud na str. 56, 3. pasus do str. 57, 2. pasus, obrazlaže da pomaganje obuhvaća radnje upravljene na omogućavanje počinjenja kaznenog djela koje čini druga osoba a koje moraju doprinositi ostvarenju kaznenog djela i imati određeni značaj u njegovu počinjenju te da je pomaganje namjerno podupiranje tuđeg kaznenog djela. S tim u vezi, kako je između optuženih Miloš i Bašića postojao prethodni dogovor da će optuženi Bašić potpisati Zapisnik i Odluku iako nije imao ovlasti da predstavlja Sindikat djelatnika MUP ŽZH, kao i odredbu članka 6 stavak 1 Uredbe, da svi državni službenici i namještenici tijela državne službe, u suradnji sa sindikatom, gdje je sindikat organiziran, biraju medijatora državne službe, pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da je u konkretnom slučaju optuženi Bašić postupao kao pomagač u počinjenju kaznenog djela Krivotvorenje službene isprave iz članka 389 stavak 1 KZ FBiH od strane optužene Miloš na način da je potpisivanjem Zapisnika i Odluke omogućio počinjenje istog.

Nadalje, pravilan je i zaključak prvostupanjskog suda o neprihvatanju pravnog stava obrane da pomagač u ovom kaznenom postupku može biti samo osoba koja ima svojstvo da može sama počinuti kazneno djelo, jer je odredbom članka 33 stavak 1 KZ FBiH propisano: "Tko drugome s namjerom pomogne u počinjenju kaznenog djela, kaznit će se kao da ga je sam počinio, a može se i blaže kazniti", što i po mišljenju ovog suda znači da je irelevantno da li pomagač može biti počinitelj kaznenog djela, već je relevantno da li je poduzeo radnje pomaganja koje su upravljene na omogućavanje počinjenja kaznenog djela koje čini druga osoba, da poduzete radnje doprinose ostvarenju kaznenog djela i imaju određeni značaj u njegovu počinjenju.

Dakle, i po mišljenju ovog suda, cijeneći sve okolnosti, kao i sam način počinjenja kaznenog djela, optuženi Bašić je u vrijeme izvršenja kaznenog djela bio svjestan svog djela i htio njegovo počinjenje, kazneno djelo je počinio s izravnom namjerom, što proizlazi iz prethodnog dogovora između optuženih Miloš i Bašića da će optuženi Bašić potpisati Zapisnik i Odluku iako nije imao ovlasti da predstavlja Sindikat djelatnika MUP ŽZH, što mu je bilo poznato, unatoč čemu je iste svojeručno potpisao, znajući da sastanak za izbor medijatora državne službe MUP ŽZH od 23.02.2015. godine, nije održan.

Neutemeljeni su i žalbeni navodi da optužena Miloš nije imala svojstvo službene osobe niti je optuženi Bašić znao da je optužena Miloš službena osoba tj. da o tome nije imao svijest pa nije onda niti mogao počinuti kao pomagač predmetno kazneno djelo. Naime, suprotno

neutemeljenim žalbenim navodima, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio svojstvo optužene Miloš kao službene osobe i to polazeći od utvrđenja da je od 01.07.2012. godine do 01.02.2016. godine bila uposlena na radnom mjestu šefa Odsjeka za kadrovske poslove MUP ŽZH, što u konkretnom slučaju znači da je i u drugom mjesecu 2015. godine obavljala dužnost šefa Odsjeka za kadrovske poslove MUP ŽZH te da se u smislu odredbe članka 2 stavak 3 KZ FBiH, ima smatrati službenom osobom i u inkriminirano vrijeme, a obzirom da je optuženi Bašić zaposlen u sastavu istog tijela tj. MUP ŽZH, također na visokoj funkciji, tada kao šef Odsjeka kriminalističke policije u PU Posušje, jasno je da je znao da optužena Miloš ima svojstvo službene osobe.

Neutemeljeni su i žalbeni navodi da nije dokazano da je optužena Miloš sačinila i Zapisnik i Odluku. Naime, pravilno prvostupanjski sud na str. 52, 3. pasus do str. 54, 1. pasus, zaključuje da se iskazi svjedoka Zvonimira Mihaljevića i Nebojše Savića u relevantnom djelu slažu i dopunjuju i s obzirom da su isti u suglasju sa materijalnim dokazima, kao i sa nalazom i mišljenjem vještaka Franjića i ne nalazeći u njima nikakvih relevantnih suprotnosti i imajući u vidu da iz drugih provedenih dokaza ne proizlazi drugačije, da optuženi Miloš i Bašić iako su znali da se sumnjiče za počinjenje kaznenog djela nisu poduzeli niti jednu radnju da dokažu suprotno, jer bi bilo sasvim logično i životno da osoba kada prvi put vidi neki dokument na kojem je naznačeno da je od nje sačinjen, odnosno potpisan, a u slučaju da nije sačinila isti odnosno potpisala, da poduzme sve potrebite radnje radi dokazivanja navedenog, da su i uskratili davanje nespornih potpisa radi vještačenja i da je vještak Franjić sa najvećim stupnjem vjerojatnoće našao da su sporni potpisi u rubrikama "VODITELJ POSTUPKA Ingrid Miloš" i "PREDSTAVNIK SINDIKATA DJELATNIKA MUP-a ŽZH Mario Bašić" na Zapisniku i Odluci, svojeručno pisani od strane optuženih Miloš i Bašića, pa je pravilno za zaključiti da je tužiteljstvo dokazalo van svake razumne sumnje da je optužena Miloš sačinila Zapisnik i Odluku kao voditeljica postupka i iste svojeručno potpisala, što je i po mišljenju ovog suda sasvim logično da osoba koja se deklarira kao voditelj postupka kao takva sačinjava i potpisuje u tom svojstvu dokumente (Zapisnik i Odluku) i da je optuženi Bašić Zapisnik i Odluku svojeručno potpisao kao predstavnik Sindikata djelatnika MUP ŽZH iako to svojstvo nije imao.

Također, neutemeljeni su i žalbeni navodi u pogledu vjerodostojnosti Rješenja o postavljenju državnog službenika za optuženu Miloš, MUP ŽZH, broj: 02-1-3-17/12 od 01.07.2012. godine (u daljnjem tekstu: Rješenje iz 2012. godine) i Rješenja o postavljenju državnog službenika, MUP ŽZH, broj: 02-1-9-22/16 od 01.02.2016. godine (u daljnjem tekstu: Rješenje iz 2016. godine). Naime, pravilno je prvostupanjski sud istakao da se provjera vjerodostojnosti dokaza u kaznenom postupku cijeni sukladno odredbama članka 289 stavak 2 i 3 ZKP FBiH pa obzirom da su Rješenje iz 2012. godine i Rješenje iz 2016. godine, od izdatelja potvrđeni kao neizmijenjeni u odnosu na izvornike, kako potpisom tako i pečatom, ista su pravilno ocijenjena kao vjerodostojna.

Pozivom na prednje obrazloženje neutemeljeni su i žalbeni navodi da Rješenje iz 2012. godine nije snabdjeveno potvrdom pravomoćnosti zbog čega ne može proizvesti nikakav pravni učinak. Pored navedenog, iz točke III. Rješenja iz 2012. godine je razvidno da stupa na snagu danom donošenja a kako je Rješenjem iz 2016. godine odlučeno da se optužena Miloš postavlja na radno mjesto šef Odsjeka kadrovskih poslova koje stupa na snagu danom donošenja odnosno 01. veljače 2016. godine, čijim stupanjem na snagu prestaje da važi Rješenje iz 2012. godine, jasno je da je u konkretnom slučaju Rješenje iz 2012. godine bilo na pravnoj snazi od 01.07.2012. godine do 01.02.2016. godine, dakle i u inkriminirano vrijeme.

Na kraju, neutemeljeni su i žalbeni navodi u pogledu izrečene kazne zatvora. Naime, izravni umišljaj prvostupanjski sud nije dvostruko vrednovao nego je isti cijenio kao „stupanj krivnje“ u smislu okolnosti koje utječu na odluku suda da kazna bude manja ili veća, kako je to i propisano odredbom članka 49 stavak 1 KZ FBiH, u kojem smislu je cijenio i imovno stanje optuženih Miloš i Bašića kao „osobne prilike“ iz članka 49 KZ FBiH.

Nadalje, suprotno neutemeljenim žalbenim navodima prvostupanjski sud nije dao prevelik značaj otegotnim okolnostima a premalo cijenio olakotne okolnosti. Naime, odredbom članka 33 stavak 1 KZ FBiH propisano je da će se pomagač kazniti kao i izvršitelj kaznenog djela a može se i blaže kazniti. Međutim, u konkretnoj situaciji da optuženi Bašić nije potpisao Zapisnik i Odluku, iste ne bi imale nikakvog pravnog učinka, jer je nužan bio potpis i optužene Miloš kao voditeljice postupka i optuženog Bašića kao predstavnika sindikata MUP ŽZH. Dakle, njihovi potpisi imali su jednako odlučujući značaj pa je bilo pravedno isto ih kazniti, tj. izreći im zatvorske kazne u jednakom trajanju.

Nadalje, od olakotnih okolnosti prvostupanjski sud je pronašao obiteljske prilike optuženog Bašića, tj. da je oženjen i otac jednog maloljetnog djeteta, dajući im značaj koji im realno i pripada. Također, kao olakotnu okolnost prvostupanjski sud je našao i prethodnu neosuđivanost, pri čemu ipak valja naglasiti da poštivanje zakona i uzdržavanje od činjenja kaznenih djela ne može biti neka posebna vrlina koja bi se morala posebno nagraditi, već je to obveza svakog čovjeka. Svako drugačije ponašanje bi naravno imalo za posljedicu i drugačije utvrđenje suda u odnosu na takve činjenice, zbog toga je ova olakotna okolnost od utjecaja na visinu kazne u onoj mjeri koja joj po ocjeni suda objektivno i pripada.

Također, suprotno neutemeljenim žalbenim navodima, konkretno kazneno djelo uopće nije „trivijalno“ niti beznačajno u bilo kojem pogledu, nego je upravo sasvim suprotno. Naime, optuženi Bašić je u zapovjednoj liniji bio prvi čovjek u borbi protiv bilo kojeg oblika kriminala na području općine Posušje (šef Odsjeka kriminalističke policije PU Posušje) i kao takav morao je svojim primjerom i besprijekornim postupcima pokazati drugima da se zakoni moraju poštovati, kako se to pravilno zaključuje na str. 58, 5. pasus prvostupanjske presude.

Činjenica da se optuženi Bašić korektno ponašao i poštivao sve sudionike postupka težeći ka efikasnošću postupka u konkretnom slučaju ne može imati takav značaj da se istome izrekne blaža kazna zatvora. To bi bilo moguće u slučaju da ta korektnost, poštivanje i doprinos efikasnosti postupka prelazi granice uobičajenog i očekivanog, u kojem pravcu obrana nije ponudila niti tvrdnje a niti dokaze.

Kada su u pitanju obiteljske prilike optuženog Bašića, konkretno narušeno zdravstveno stanje supruge Blanke Bašić, sud primjećuje da se isto spominje tek u žalbi bez da se navode razlozi zbog kojih to obrana nije mogla učiniti u prvostupanjskom postupku u smislu članka 310 stavak 4 ZKP FBiH a dokumentacija za Blanku Bašić priložena uz žalbu datira iz studenog 2022. godine i razvidno je da je riječ o nastavku liječenja. Iako ovaj sud ima razumijevanja za teško zdravstveno stanje supruge optuženog Bašića i s tim povezane obaveze istog u pogledu pomoći koja joj je potrebna, kod već izrečene gotovo minimalne zatvorske kazne, nije u duhu specijalne i generalne prevencije istu dodatno sniziti uz napomenu da ovi razlozi mogu optuženom Bašiću biti temelj u fazi izvršenja kazne zatvora u smislu npr. podnošenja zahtjeva za odlaganje izvršenja kazne zatvora.

Također, neutemeljeni su i žalbeni navodi u pogledu prestrogo izrečene kaznenopravne sankcije optuženoj Miloš. Naime, prvostupanjski sud je na str. 57, 3. pasus do str. 58, 1. pasus,

pravilno cijenio sve olakotne i otegotne okolnosti na njenoj strani dajući im značaj koji im objektivno i pripada, koje obrazloženje u cijelosti prihvaća i ovaj sud. Konkretno, prvostupanjski sud je prilikom odlučivanja o kazni optuženoj Miloš cijenio sve okolnosti koje utječu na odmjeravanje kazne, sukladno odredbama članka 49 KZ FBiH, težinu počinjenog kaznenog djela, da je za navedeno kazneno djelo propisana kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina, društvenu opasnost kaznenog djela, njene materijalne prilike, tj. da je dobrog imovnog stanja, kao i stupanj krivnje tj. da je kazneno djelo počinila sa izravnom namjerom. Od olakotnih okolnosti cijenjene su njene obiteljske prilike, da je udata i majka troje djece, kao i prethodna neosuđivanost, pri čemu ipak valja naglasiti da poštivanje zakona i uzdržavanje od činjena kaznenih djela ne može biti neka posebna vrlina koja bi se morala posebno nagraditi, već je to obveza svakog čovjeka. Svako drugačije ponašanje bi naravno imalo za posljedicu i drugačije utvrđenje suda u odnosu na takve činjenice, zbog toga je ova olakotna okolnost od utjecaja na visinu kazne u onoj mjeri koja joj po ocjeni suda i pripada, dok je od otegotnih okolnosti pravilno vrednovana činjenica da je u vrijeme počinjenja kaznenog djela optužena Miloš bila uposlena u MUP ŽZH, na poslovima šefa Odsjeka za kadrovske poslove, odnosno kao osoba u čiju dužnost i obvezu po prirodi posla spada poštivanje i provođenje zakona. U njihovoj ukupnosti i u svjetlu generalne prevencije, preventivnog utjecaja na druge da ne čine kaznena djela, da društvo mora poduzeti učinkovite mjere da preventivno odvraća potencijalne počinitelje ovog kaznenog djela, polazeći od svrhe kažnjavanja i cijeneći sve navedene okolnosti i prirodu kaznenog djela, prvostupanjski sud je pravilno ocijenio da je svrhu kažnjavanja moguće postići jedino izricanjem kazne zatvora u trajanju od 7 mjeseci tj. neznatno iznad propisanog zakonskom minimuma, koja u potpunosti izražava svrhu kažnjavanja i odgovarajuća je stupnju društvene opasnosti počinjenog kaznenog djela i stupnju krivnje optužene Miloš.

Na temelju izloženog, pozivom na odredbu članka 328 ZKP FBiH, odlučeno je kao u izreci ove presude.

ZAPISNIČARKA

Sladana Cvitanović

PREDSJEDNICA VIJEĆA

dr. sc. Katica Artuković